PSIHANALIZA
10.decembrie.2003
curs 10

Conform acestei teorii, activitatea sexuala e una care nu apare doar la pubertate, ci e o activitate definitorie pentru om inca de la inceputul vietii, iar elemente ale acestei sexualitati infantile nu sunt acceptate cultural (tendintele incestuoase in perioada 3-5 ani, cand apare si se rezolva complexul lui Oedip).

Complexul lui Oedip = complex central al nevrozelor. E un conglomerat de ganduri, sentimente, care in forma sa clasica presupune o orientare afectiva si sexuala spre parintele de sex opus si ostilitate fata de parintele de acelasi sex. *Forma negativa* : lucrurile sunt inversate. *Forma completa*: ambele dimensiuni :pozitiva si negativa. Rezolvarea defectuoasa a complexului lui Oedip (asimilarea interdictiei incestului) creeaza germenii pentru viitoare nevrozelee.

In nevroza de tip isteric, caracteristica principala e existenta unor fixatii in stadiul falic (de tip incestuos). Mecanismul de aparare e refularea. In nevroza obsesionala, combaterea complexului oedipian se face in mod defectuos, prin regresia la stadiul anterior, unde exista o fixatie.

Pentru ca in viata adulta sa apara o nevroza e necesara existenta

- unor fixatii in diferite momente ale dezvoltarii sexualitatii infantile
- de o frustare afectiva si sexuala in viata adulta.

Aceasta frustare impune regresia libidoului spre punctele de fixatie ale sexualitatii infantile, ceea ce inseamna reactivarea conflictelor natura - cultura, reactivare care se realizeaza prin simptom (o formatiune de compromis intre o cerinta culturala si o tendinta ce tine de sexualitatea infantila).

Din punct de vedere freudian, nevroza este incapacitatea de a trece de la natura la cultura, de a accepta interdictia incestului.

Exemple de simptome nevrotice :

1. Inhibitiile sexualitatii (impotenta si frigiditatea).

D.p.d.v. al psihanalizei (Otto Fennichel) : simptomul nevrotic poate fi intalnit in toate tipurile de nevroza. Prin acest simptom se exprima apararea fata de anumite tendinte sexuale. Individul care sufera de ele, considera in mod inconstient ca activitatea sexuala e periculoasa. Apararea, care impune evitatrea pericolului, mobilizeaza si dimensiunea fiziologica.

*"**Impotenta*** e o perturbare fiziologica provocata de actiunea defensiva a **Eu-lui** care impiedica desfasurarea unei activitati instinctuale considerate periculoase". (Este frica de castrare) La indivizii impotenti, datorita unei persistente atasari afective fata de mama, apare ideea ca sexul poate vatama penisul. Atasamentul sexual fata de mama si frica de castrare sunt vestigii ale complexului Oedipian. In plan superficial nici o partenera nu e satisfacatoare pentru ca nici una nu e ca mama. In plan profund, atasamentul sexual fata de mama nu trebuie realizat, ceea ce presupune ca nici o partenera nu poate fi perceputa ca un echivalent al mamei.

Legaturile cu vestigiile sexualitatii infantile explica oscilatiile de potenta ale multor barbati . **Cauza :** D.p.d.v. psihanalitic, cauza acestor difunctii consta in **incapacitatea de a reuni curentul tandru al sexualitatii si curentul senzual**. Pentru acest tip debarbati, femeile deosebit de tandre nu vor constitui obiect sexual pentru ca ele reprezinta mama. Prostituatele fata de care nu poate exista tandrete pot fi obiecte sexuale pentru ca aici nu exista complexe Oedipiene.

Frigidatea : Otto Fennichel spune ca avem de-a face cu o inhibare a satisfacerii sexuale complete. Cauza o constituie asocierea sexualitatii cu un pericol inconstient. (Cartea "*Functia orgasmului*" - de tinut minte)

Dupa Fennichel, frigiditatea are ca si cauze principale legaturile cu constelatia Oedipiana.

- comparatia intre partenerul sexual si tata ;
- identificarea masculina, are cauza faptul ca excitatia clitoridiana, specifica debutului fazei falice, nu cedeaza locul la varsta adulta excitatiei vaginale.

2. Angoasa si fobia.

Otto Fennichel : ***angoasa** este cea mai simpla forma de compromis intre tendinta instinctuala interzisa si apararea fata de ea, iar **isteria de angoasa** e cea mai simpla forma de nevroza*. In ultimul caz, angoasa e legata de un continut de caz, ceea ce da continut fobiei.

O ilustrare de angoasa e cazul micutului Hans (primul caz de psihanaliza copilului), prezentand o particularitate rara : terapia a fost condusa de tatal copilului sub indrumarea lui Freud. Freud, delimitandu-se clar de psihiatria vremii, subliniaza ca Hans e sanatos somatic. Desi sanatos fizic, Hans e bolnav psihic, dezvoltand un comportamet nemotivat de experiante le sale: dupa o perioada in care e stapanit de o teama fara obiect, dezvolta mai multe fobii, cea mai invalidanta fiind frica de a nu fi muscat pe strada de un cal. In momentele de maxima intensitate nu iesea din casa, temandu-se ca si aici ar putea fi atacat de cal. Alaturi de aceasta fobie principala mai apar si altele : frica de animalele mari de la zoo, frica de camioanele incarcate si de posibila prabusire a calului. Daca ne referim doar

la simptomul principal, si consideram simtomul drept continut manifest, aceasta e impermeabil pentru constiinta, pentru ca in viata reala Hans nu a fost afectat niciodata de cai, camioane sau animale mari. Freud pune in legatura simptomul cu constelatia Oedipiana, numindu-l pe Hans : micul Oedip. Fantasma cu girafele e sugestiva pentru aceasta constelatie ce o traia Hans.
Continutul manifest e transparent : <<noaptea erau in camera o girafa mare si una sifonata. Cea mare a tipat pentru ca am luat-o pe cea sifonata. M-am asezat apoi pe cea sifonata ca sa taca.>>
Continutul latent: dorinta de afectivitate materna.
Dupa Freud, fobia de cai a lui Hans exprima deformat un element Oedipian esential : ambivalenta afectiva fata de tata. In situatia Oedipiana, tatal nu e doar obiectul iubirii, ci si un rival fata de care Hans simte gelozie si ostilitate. Sentimetele negate de copil fata de tata vor fi cu necesitate refulate, pentru ca hans avea sentimente pozitive fata de tatal sau si raportul de forte tata – fiu era net defavorabil copilului.
Timpi ai constituirii fobiei.
a) refularea
b) proiectia
c) deplasarea

Agresivitatea fata de tata e proiectata asupra acestuia, si apoi deplasata asupra unui animal de substitutie.

Frica de muscatura calului = frica de castrarepentru actiunile sale autoeroticelegate de dorinta pentru mama.

Frica de animale mari = alta expresie a fricii de castrare.

Frica de prabusire a calului = ostilitatea fata de tata, dorinta lui ca tatal sa cada si sa moara.
Rezultatul ambivalentei afective fata de tata prin fobie are avantaje psihanalitice si practice : Hans isi urmeaza viata deplasand ostilitatea fata de tata, astfel ca tatal ramane obiectul iubirii.

3. Conversia isterica : (simptomele isterice)
Este exprimarea in somatic a unor conflicte ce tin de sexualitate. Utilizarea somaticului se explica prin legatura dintre sexualitate si celelalte functii vitale ale organismului.
In copilarie, sexualitatea se dezvolta pe baza altor functii vitale (de hranire si executie - anaclisis).

Conversia ca simptom exprima tendinte sexuale (la alegerea de obiecte incestuoase).

Conversiile exprima fantasme Oedipiene direct sau indirect. Marea criza isterica e o expresie pantomimica a fantasmelor Oedipiene. Natura sexuala a continutului latent al acestui simptom devine evidenta cand criza se termina cu un orgasm. In alte cazuri criza pune in scena rezultatul actiunii sexuale : sarcina si nasterea (pseudosarcina isterica). Exista si vomismente isterice. Astfel de vomismente sunt o ilustrare despre modul in care fantasmele Oedipiene pot fi mascate de unele intermediare de natura pregenitala.

4. Obsesiile si compulsiile
In nevroza obsesionala, conflictul e tot Oedipian.
Diferenta isterie - obsesie : reprezinta modalitatea de a solutiona conflictul Oedipian. In nevroza obsesionala e utilizata cu predilectie regresia la stadiul anterior (sadic - anal). Aceasta regresie explica particularitatile sipmtomelor obsesionala ce au de multe ori un aspect straniu.
Ex.: simptom obsesiv in 2 timpi:

- Pacientul ori de cate ori vedea o femeie se simtea constrans sa gandeasca : as putea-o ucide

Sensul acestei obsesii **:** dorinta de a-si ucide mama (extensia la orice femeie e o ascundere prin generalizare) ; dorinta ucigasa ascundea atasamentul incestuos fata de mama.

- Daca vedea un cutit gandea : as putea sa-mi tai penisul.

Snsul acestei obsesii **:** dorinta de pedeapsa pentru dorinta de incest.